

Tutkimushankkeen nimi: Sairasvakuutus osana sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työtä ja käytäntöjä

Loppuraportti: Tuulikki Vehko, Laura Pekkarinen, Riikka Lämsä, Anna-Mari Aalto, Lauri Virta, Simo Kokko, Ilmo Keskimäki, Marko Elovainio. Lääkäreiden ajankäyttö, työolot ja lausunnot perusterveydenhuollossa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 31/2015. 61 sivua. Helsinki 2015. ISBN 978-952-302-566-0 (painettu); ISBN 978-952-302-567-7 (verkojulkaisu). Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-567-7>.

SlideShare esitys: <http://www.slideshare.net/THLfi/lkreiden-ajankytt-tyolot-ja-lausunnot-perusterveydenhuollossa>

Tiivistelmä

Tutkimuksessa tarkasteltiin perusterveydenhuollon lääkäriyön sisältöä, ajankäyttöä ja työtapoja sekä työoloja. Tutkimuksen aineistot koostuivat yhden päivän aikana täytetystä ajankäyttökyselystä ja laajemmasta työtapakyselystä. Aineisto kerättiin perusterveydenhuollossa työskenteleviltä lääkäreiltä sovittuna tutkimuspäivänä, joka ajoittui marraskuun 2013 ja helmikuun 2014 väliseen aikaan. Lääkärille (n=226) lähetettiin työtapakysely. Ajankäytön seurannan vastausprosentiksi muodostui 60 % ja molempiin kyselyihin hyväksyttävästi vastasi 51 %. Lisäksi verrokkiaineistona osaan työoloihin liittyvistä kysymyksistä käytettiin Lääkärikyselyä ja siinä terveyskeskuksissa ja kunnallisessa työterveyshuollossa työskentelevien lääkäreiden tuloksia. Kysely (n=3 782) oli toteutettu THL:n, Työterveyslaitoksen ja Suomen Lääkäriliiton toimesta 2010.

Lääkärin työpäivä oli itseilmoitetun ajankäyttömittauksen mukaan tutkimuspäivänä 7 tuntia 18 minuuttia, tästä 38 % oli potilasvastaanottoa; 16 % päivystystä, erityisvastuualueen työskentelyä tai erikoisvastaanoton pitoa; ja 8 % puhelintyöskentelyä.

Lääkärien vaikutusmahdollisuudet työtahtiin ja töiden jakamiseen olivat verrattain hyvät. Lääkärit kuitenkin raportoivat potilastyöstä aiheutuvaa kuormitusta. Tässä tutkimuksessa mukana olleilla terveysasemien lääkäreillä potilaskuormitus oli suurempaa kuin terveysasemien lääkäreillä yleensä.

Hankalat tietojärjestelmät olivat yleinen rasite lääkärin työssä. Tässä tutkimuksessa mukana olleet työ- terveyshuollon lääkärit kokivat kuormittuvansa hankalista tietojärjestelmistä useammin kuin kunnallisessa työterveyshuollossa yleensä. Myös terveysasemilla kuormitus hankalista tietojärjestelmistä koettiin suuremmaksi kuin kunnallisessa työterveyshuollossa yleensä.

Lääkärinlausuntoja arvioitiin tehtäväksi suhteellisen paljon (yli 8 tuntia kuukaudessa), yksittäiseen lausuntoon tai todistukseen kuluva aika vaihteli lausunnon vaativuuden mukaan 5 minuutista tunteihin. Lääkärit kokivat että erilaisia lausuntoja oli liikaa ja niitä joudutaan tekemään liian monelle taholle. Lausuntojen laatimiseen suhtauduttiin terveysasemilla kielteisemmin kuin työterveyshuollossa sekä opiskelu- ja kouluterveydenhuollossa. Työterveyshuollossa

kuntoutuskentän osaamisessa voi keskittyä työikäisiin ja siellä vastaajat ilmoittivat useammin kuin terveysasemilla tuntevansa hyvin Kelan korvaamat kuntoutusvaihtoehdot. Kaiken kaikkiaan lausuntoja pidettiin tärkeinä potilaan kannalta, mutta ne koettiin työläännyttäväksi.

Perusterveydenhuollossa olisi tavoiteltavaa vähentää todistuksia, joissa ei olennaisesti hyödynnetä lääkärin ammattitaitoa, esimerkiksi lyhytaikaisten sairauksien kohdalla omailmoitus voisi korvata todistustarpeen, mikä olisi järkevää vaikkapa itsehoidon piiriin kuuluvien ylähengitysteiden infektioiden kohdalla. Joissakin selkeissä tapauksissa todistuksen voisi laatia muu terveydenhuollon ammattihenkilö (sairaanhoitaja, fysioterapeutti, psykologi) tai jatkossa todistus voitaisiin tuottaa lähes automaattisesti hyödyntäen potilastietojärjestelmiä sekä potilastiedon arkistoa Kanta.fi).

Seminaariesityksiä

Heponiemi T: Sairausvakuutus osana lääkärin työtä ja ajankäyttöä –hankkeen alustavia tuloksia (2013–2015). Yleislääkäripäivät 27.4.2011.

Vehko, T; Pekkarinen, L; Lämsä, R; Virta, L; Keskimäki, I; Elovainio, M: Lääkäreiden itseilmoitettu ajankäyttö ja työolot perusterveydenhuollossa, fokuksessa lausunnot – Kyselytutkimus terveysasemilla, työterveyshuollossa ja opiskelu- ja kouluterveydenhuollossa. Julkaisussa Vehko, T; Keskimäki I (toim.): Terveydenhuoltotutkimuksen päivät 2015. THL Työpaperi 28/2015. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-551-6>

Tulevia julkaisuja

Heponiemi T; Pekkarinen L; Lämsä R; Vehko T; Elovainio M: Perusterveydenhuollon lääkärin ajankäyttö – itseraportoitu ajankäytön kirjaus yhtenä tutkimuspäivänä. Yleislääkärilehti. Hyväksytty, painossa.

Lämsä R; Pekkarinen L; Elovainio M: Keskeytykset terveyskeskuslääkärin työssä. Hyväksytty numeroon (3) Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti, vol. 53.